

פרוטוקול מס' 5/ג

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהקיימה ביום ג', כ"ה בחשוון, תשי"ח - 19.11.57, בשעה 9.00.

נכחוני:

- חברי הוועדה:
  - א. מ. ארם - היו"ר
  - ד. הקטין
  - ב. הרמל
  - פ. זוארץ
  - ט. כפרית
  - צ. ציצני
  - ד. נצר
  - ד. צברי
  - א. שוסטק

- מוזמנים:
  - מר בר-סלע - המנהל הכללי של משרד הסעד
  - גב' הוטנר - נציגת משרד הסעד
  - גב' ליבוביץ - נציגת משרד הסעד

סדר-היום:

- א. פירוט התקציב הנוסף של משרד הסעד.
- ב. סקירה על מצב החינוך של ילדים מפגרים.

===

היו"ר מ. ארם:

אני פותח את הישיבה.

ברצוני לבקש את מנהל משרד הסעד שימסור לשך הסעד והדמות את ברכתה העמוקה של ועדת השירותים הציבוריים ואת איחוליה להחלטתו הטהירה של השר. כאשר אפשר יהיה לבקרו- ועדת השירותים הציבוריים תערוך ביקור מצלו.

עלינו לטמוע היום סקירה על מצב הטיפול בילדים דפקטיביים. אנחנו נדון בטאלה זו לא בקטר לתקציב.

מר בר-סלע:

אני מודה לחברי הוועדה בטם שר הסעד והדמות. אני שמח להודיע כי מצבו של השר הוטב בהרבה.

לאחר הניתוח.

בטרם אמסור סקירה על מצב הטיפול בילדים דפקטיביים, ברצוני למלא את רצונו של סגן שר הדמות ולסמור לוועדה את הפירוט של 1.5 מיליון ל"י שהועמדו לרשות משרד הסעד. אני מבין כי בדברי היו"ר היה רמז שאולי נקבל הקצבה נוספת גם מהתקציב הנוסף, שעד פה לא קיבלנו ממנו כל הקצבה.

הסכום של 1.5 מיליון ל"י חולק כדלקמן: טיפול בעולים חדשים, מטפחות וילדים -

870,000 ל"י יש להוטיף לזה עוד 120,000 ל"י שהחזרנו בזמנו לאוצר. טיפול זה פירושו מתן תמיכות על-ידי רשויות מקומיות. במקומות בלתי מאורגנים ניתנת התמיכה על-ידי לשכות של משרד הסעד. כן כולל הטיפול הרחבת גני הילדים ומעוני-יום.

הגדלת המכסות לתמיכה באלמנות ויתומים -

170,000 ל"י.

טיפול בזקנים מגיל 65 ומעלה, שאינם כלולים

במטרת הביטוח הלאומי - 250,000 ל"י.

מדידת כוח-עבודה של 200,000 ל"י
 תוספת לעבודה קהילתית ביישובים חדשים - 10,000 ל"י
 מעבר עתה לענין הילדים הפקטיביים.

כאשר מצו הדברים על ילדים פקטיביים יש צורך בהגדרה, כי ישנם מונחים ודרכות שונות של דפקטיביות, אבל עתה ברצוננו לדבר על ילדים פקטיביים מדונה כזאת שהם מהווים מפגע למשפחותיהם ואינם יכולים להשאר בבתיהם.

אין חוק המחייב רישום ילדים פקטיביים והקובע הגדרות של מוגי דפקטיביות שונים. כל הנתונים שלנו שאובים מתוך פניות אלינו שמטרתן לבקש מאתנו כי נסדר את הילדים במוסדות, ולפניה מצורפת בדרך כלל חוות-דעת רפואית, לא תמיד של רופא המוסך לענין זה. גם חוות-הדעת היא בדרך כלל כללית מאד וקובעת רק שהילד מפגר בשכלו ויש לסדרו במוסד מתאים. מתוך מאמרים המתפרסמים בעהונות לענין זה עלול להתקבל הרושם שכל ילד המפגר בשכלו צריך להמצא במוסד. אולם גם מדינות העשירות בהרבה מאתנו אינן נוהגות כך, לא מסוים שהדבר יקר מאד, אלא מפני שאין צורך בכך.

אולם ישנו סוג מסוים של ילדים פקטיביים, המפגרים בצורה קשה מדי, המסריעים למשפחותיהם להקלט בחיים הרגילים והדורשים טיפול מיוחד. ילדים כאלה צריך להכניס למוסד גם בהחשב במשפחותיהם וגם מפני שהדבר עשוי להביא לידי קידומו של הילד המפגר. במשרד הסעד מונחים כיום 1400 תיקים של ילדים מפגרים המחכים לסידור במוסד. אטנם אין לדעת אם כל הילדים האלה זקוקים באמת לסידור במוסד, אך זהו מספר הפניות שעלינו לספל בהן. יתכן כי המספר יוקטן לאחר ניפוי.

מחוץ למוסדות הציבוריים של משרד הסעד לטיפול בילדים מפגרים, ישנם גם מוסדות פרטיים המחזיקים ילודים מפגרים, כן ישנן משפחות ששלחו את ילדיהן המפגרים למוסדות מיוחדים בשווייץ ולא מעטות המשפחות המתרששות בגלל זה שבארץ לא היו בזמנו מוסדות סגורים לילדים פקטיביים והם נאלצו לשלוח את הילדים לחוץ-לארץ.

משרד הסעד מחזיק כיום 3 מוסדות לילדים פקטיביים: מוסד רוחמה, בו נמצאים כיום 214 ילדים, אם כי יש בו מקום בקושי ל-200 ילוד. מוסד ברעננה, בו נמצאים כיום 120 ילוד, לאחר שימסרו לידינו בתים נוספים שרכשנו בסביבת המוסד, יעלה מספר הילדים בו ל-150, מוסד שלישי הוא גבעתיים, בו נמצאים 55 חניכים בגיל מבוגר יותר.

עתה עומדים אנו לפתוח את המוסד הרביעי - הכפר השוודי במכינות ידשלים. את המוסד הזה אנו מקבלים מידי עליית הנוער ומסירתו התעכבה, מפני שעליית-הנוער צריכה היתה לנהל תחילה משא-ומתן עם הנוף השוודי שיסכים להעביר המוסד אלינו. עליית-הנוער דרשה מאתנו החזרת כל השקעותיה בכפר וכן החזרת התרומות שקיבלה מאת נדבנים שוודיים. רק החודש נסתיים כל המשא והמתן ואנו עומדים בימים אלה לחתום על הסכם העברת המוסד אלינו. אנו משלמים לעליית-הנוער עבור המוסד 170,000 ל"י, נוסף על כך נצטרך להשקיע סכומים נוספים בהתאמת המוסד לצרכינו.

הכפר השוודי יהיה שונה באופיו משלושת המוסדות האחרים, אם כי הוא ימצא בידי משרד הסעד ובטיפולו, הרי זהו הוא בפיקוחה של "הדסה" ושל בית המספר האוניברסיטאי לרפואה. לאחר בדיקות שונות הגענו לרדי החלטה שצמצאם אצלנו חניכים אשר לו ניתן להם הטיפול הרפואי המתאים, הן יוכלו לקדם, אילו ניתן לחניכים מסוימים טיפול אזורי ופדגוגי מתקדם, ויתכן ואפשר היה להביאם למצב של ישיבה או אפילו של הלכה, בזמנו ניקר במוסד בכפר-סבא הפרוט' הלפרין ואמר שיתכן אולי על-ידי טיפול מתאים לקדם חלק מהילדים, אבל הוא לא יוכל לעשות מומה אם המוסד

או.

מר בר-סלע:

יהיה מרוחק מירושלים, עתה מוקם המוסד בסביבות ירושלים והפיקוח והטיפול הרפואי ייעשו על-ידי בית-הספר לרפואה. כל ההוצאות הן על מידת המעד, פרט לנתיחותים ולטיפול מיוחד ואישפוז אם יהיה צורך. בית החולים "הדסה" יהיה מוכן לקבל טוב מסויים של ילדים מפגרים שהתפתחותם גבוהה יותר ואשר על-ידי טיפול רפואי ניתן אולי להביאם לידי עצמאות מסויימת. לכן אין בית הספר לרפואה מעוניין בילדים מהם אידיוטים גמורים, אלא באלה שיש תקווה כי לאחר טיפול רפואי אפשר יהיה לקדם אותם.

אך מכיוון שאנו עומדים בפני לחץ המציאות ויש הרבה ילדים המפגרים קשה מאוד בשכלם שיש לסדרם במוסד, על כן רק בשני פביליונים בכפר השוודי יימצאו ילדים שיעמדו תחת פיקוחו של בית הספר לרפואה. כוח הקליטה של שני הפביליונים האלה הוא כ-125 ילדים. יתכן שנעביר לשם ילדים בעלי דרגת ההתפתחות קצת יותר גבוהה הנמצאים כיום במוסדות אחרים, בפביליונים אחרים יימצאו ילדים שימויינו לשם על-ידי הוועדה מטעם משרד המעד, אם כי נשתף במיון גם את הפרסונל של בית הספר לרפואה.

לאחר קבלת הטבנים הוטפיים ברעננה, לאחר פתיחת הכפר השוודי ולאחר הוטפת בנין בכפר סבא יגדל כוח הקליטה של כל המוסדות שבדשותנו ב-170 ילד. ברור שהגדלה כזאת של כוח הקליטה אינה עונה על הלחץ הרב מצד הנמצאים עדיין מחוץ למוסד. לפני 4-5 שנים היתה תמותה ניכרת במוסדות ולכן גם מחזוריות החניכים היתה יותר גדולה. עם הקטנת התמותה קטנה גם המחזוריות. ירידת התמותה נובעת מטיפול החניכים ויש לנו באמת קאדר עובדים שאפשר להתגבר בו.

ניהלנו מאבק לא-קל עם נציבות המנגנון ועם האוצר בקשר לתוספת כוח אדם. טבעי הדבר שמוסדות מגורים, בהם זקוקים החניכים לטיפול כמעט קבוע, דורשים גישה שונה לגמרי בקביעת מספר העובדים מאשר מוסדות אחרים. אפשר לומר שבאופן קבוע מרבע עד שליש ממספר העובדים המועסקים במוסד אינם נמצאים בעבודה, אם בגלל חופשה שנרית, בגלל מחלה או בגלל קריאה למלואים.

אני מבין לרוחם של ההורים המתמרמרים על הצפייה הארוכה לסידור הילדים, אך אני חושש כי השפעת העתונות בענין זה ניכרת על הורים רבים, הרואים בדברי העתונות הצדקה למעטיהם ומביאים את ילדיהם ללשכת המעד ונוטשים אותם שמה אן עורכים סקנדלים. זו אטליה לחשוב שתוך זמן קצר נוכל להתגבר על המחסור במוסדות לילדים מפגרים ויש את האטליה הזאת להפריך. גם לא כל ילד המפגר בשכלו צריך להמצא במוסד סגור. אך הורה אשר יירף לפנייתו חרות-דעת רפואית שהילד שלו מפגר בשכלו, רואה עצמו חפשי לערוך סקנדל אם אין מסדרים את הילד היכף ומיד במוסד. אנו מתנגדים באופן עקרוני לכך שכל ילד המפגר בשכלו ימצא במוסד. לא כל ילד זקוק לכך וגם המצב הכספי אינו מאפשר לנו לעשות זאת.

מזלנו הוא שהצלחנו לרכוש את המוסד ברעננה וכן את הכפר השוודי. לו רצינו לבנות שני מוסדות כאלה היה הדבר נמשך זמן רב מאוד. אנו עושים גם קומבינציות שונות כדי למצוא את התקציב למוסדות אלה, כטובן באישור האוצר.

ישנה אפשרות מסויימת להתגבר על קשיי האיטפוז במוסדות שלנו על-ידי איטפוז הילדים במוסד פרטי או במשפחה. אך סידור ילד מפגר במשפחה מחייב פיקוח מתמיד, כי ישנן משפחות המעונינות לקבל ילדים מפגרים בגיל גבוה יותר וצריך לפקח שלא יהיה כאן ניצול לרעה של הילד.

מסירת ילדים למוסדות פרטיים או למשפחות היא בעיה תקציבית וגם ארגונית. החזקת ילד באופן פרטי עולה כ-125 ל"י לחודש. אמנם גם במוסד הממשלתי ההוצאה לא רק אינה קטנה יותר, אלא עוד עולה על סכום זה, אבל הטיפול הביתן לילד במוסד ממשלתי הוא על רמה גבוהה יותר.

או.

גב' לינוביץ:

1400 ילדים המכנים לסידור הם כולם

מפגרים בצורה קשה. אינני יודעת מראש

אם כולם זקוקים באמת למוסד סגור. אבל ברור שאין הם יכולים להמציא בכיתה מיוחדת, כי פיגורם קשה מאד.

במשך שלוש השנים האחרונות, משנת 1955

ועד היום, קיבלנו 770 פניות חדשות לסידור ילדים במוסד. ואותה תקופה מצאו את סידורם 236 ילדים וצעירים. אין זה אומר שאלה אשר סודרו הם מתוך אותם 770 שבנו, יתכן שאלה מקרים שמכנים לסידור זה שנים, יתכן שהיו כאלה אשר היכו לסידור 8 - 5 שנים.

בשנה האחרונה התחלנו את הפעולה של מעונות

יום לילדים מפגרים. החלטנו לפתח את הפעולה הזאת, לאחר שהיה ברור שלא יימצא פתרון לכל הילדים המכנים לסידור במוסד סגור ומכיוון שאנו גם סבורים שלא יצוי לנתק את הילד מטשפתו, כי לעתים סבורה המטשפת שלפני סידור הילד במוסד אין כבר עליה כל חובה לאוג לו. כל היינו סבורים שיימצאו אולי ילדים מפגרים שאפשר יהיה לקדםם מבחינה חינוכית.

על כן נאנו בדברים עם משרד החינוך והתרבות

והתחלנו בהקמת כיתות לילדים אימבציליים, היינו - ילדים היכולים להיות טועסקים בצורה, במלאכת-יד ואולי אפילו ללמוד צורת אות או קצת חשבון. התכנית הייתה לפתוח כיתות בנות 15 ילד מכסימום במרכזים בהם יש מספר רב של ילדים אימבציליים. 15 ילד הוא המכסימום שמורה יכול להשתלט עליו, הסטנדרט הכינלוגי הוא נטון יותר ולפיו יכול מורה לספול לא יותר מאשר ב-12 ילד.

בקבוצות אלו טועסקים הילדים עד שעה 5

או 4 אחר הצהרים משעה 8 בבוקר ומקבלים שם שתי ארוחות. לפני הצהרים טעמיק משרד החינוך מורה לחנוך מיוחד ולאחר סיום עבודתה של המורה באה מטפלת שאינה כוח מקצועי ואשר טועסקת על-ידי משרד הסעד. החזקת ילד בכיתה מיוחדת זולה בהרבה מאישפוז ילד במוסד סגור ועולה רק 60 - 50 ל"י לחודש.

הצלחנו במעונות-יום רק כאשר היה

מיון נכון של הילדים וכאשר נשלחו לכיתות אל ילדים היכולים להפיק מהן מועלת. הדבר לא הצליח במידה ושלחו לכיתה ילדים הצריכים להמציא במוסד סגור, אלא שלא נמצא להם שם מקום. קודם כל זו הכבדה ניכרת מאד על ההורים להביא את הילד כל יום לכיתה ולהחזירו הביתה. ילד כזה מכביד גם על המורה וטפריע לילדים אחרים. אנו מקבלים לכיתות אלו ילדים בין הגילים 5 - 15, אם כי מטודלים לא לקנל ילדים מעל לגיל 12 או 13. מעונות-יום יצוי לפתח לילדים בגיל 14 - 5. לילדים אימבציליים בגיל סגור יותר יצוי לספק תעסוקה מטויימת ולהרגילים להרגלי חיים בריאים. ישנן מוצות בהן ישנם מרכזים גדולים לשיקום ילדים מבוגרים יותר שאינם אדיוטיים, ודרגת התפתחותם גבוהה יותר. אנחנו נוכל להקים מרכזים כאלה רק בשלוש הערים הגדולות, כי בישובים אחרים אין למזלנו ריכוז של 60 - 70 ילדים מפגרים הזקוקים להכשרה במרכז המיוחד. יתכן שילדים מסקומות כאלה אפשר להביא למרכזים שבערים הגדולות, אבל כאן מתעוררת שאלת הכדאיות. אין לנו מחבורה מיוחדת לא רק כדי להביא ילדים מישוב לעיר, אלא אין גם מחבורה מטאימה כדי לאסוף את הילדים בבוקר ולהביאם לכיתה ואחר הצהרים להחזירם הביתה. בעכו, למשל, ישנו אוטו שאינו אוסף את הילדים מן הבית, אלא טעלה אותם בתחנות קבועות.

גם הורים משתתפים בהחזקת הילדים במעונות-יום,

אם כי קשה לגבות את דמי ההשתתפות. פעולת מעונות-יום מקיפה כסך הכל 70 ילד, מחוץ לשלוש הערים הגדולות.

אחד הפתרונות לבעיית ילדים מפגרים הוא

שינוי חוק חינוך אובה. בחוק חינוך חובה ישנו רק סעיף אחד, סעיף 9, הדן בילדים הלקויים בגופם ובשכלם. סעיף זה אומר ששר החנוך רשאי להטיל על רשות מקומית להקים יחד עם משרד החינוך מוסד רשמי לחינוך ילדים לקויים בגופם ושכלם או רשאי הוא להטיל על רשות מקומית השתתפות כספית במוסד מוכר העוסק בכך. סעיף זה אינו מופעל הלכה למעשה.

או.

גב' ליבורניץ:

סעיף זה אינו מספיק גם למצות את כל הבעיה. אינני מדברת כאן על ילדים שארץ להוציאם מביתם ולסדרם במוסד סגור, כי זאת אחריות שלנו. אני מדברת על ילדים שאפשר ללמדם דבר-מה ואפשר להעסיקם ואין הם בגיל החופף את גיל לימוד חובה. בארצות רבות ישנם חוקים הקובעים שילדים מפורים אינם מסוימים את לימודיהם בגיל 14, אלא יש לדאוג להם גם מעבר לגיל זה. ככל שישופר חוק חינוך חובה וכל שטרד החינוך ידאג יותר לילדים מפורים היכולים ללמוד אפילו במקצת, כן נהיה פטורים יותר מחובת סידור הילדים במוסדות סגורים.

נוסף ל-389 ילדים שסודרו במוסדות סגור הסעד סודרו על-ידינו במוסדות פרטיים 235 ילדים. זה כולל גם ילדים הנמצאים במשפחות, אם כי סידור כזה אינו מוצלח ביותר ואינו מהווה פתרון.

חשוב מאד הטיפול במשפחת הילד במקרה והילד נשאר במשפחה. כן חשוב הטיפול בשכני המשפחה, כי לעתים האווירה בכל השכונה היא איננה בגלל המצאות ילד מופרע. רצוי גם להקים חוגי הורים שילדיהם מפורים, כדי שילמדו מהבעיות המשותפות.

רצוי לפתח את הפעולה של מעונות-יום. כן אפשר למצוא פתרון חלקי על-ידי סידור ילדים במוסדות פרטיים. לחמהוננו הרב פנו אלינו כמה מוסדות פרטיים והציעו שירותים. יש בזה יתרון כי זה פוטר אותנו מהחובה לבנות מוסדות וגם דמי-החזקה זולים יותר. אבל הטיפול במוסדות פרטיים אינו על דמה גבוהה ביותר. אך אני חושבת שאנו חייבים לקבל את הפתרון הזה כפתרון זמני ולסדר את המקרים הקשים ביותר במוסדות פרטיים. יתכן שעל-ידי השתתפות גם מצד גורמים אחרים נוכל להגיע לסכום של 250,000 ל"י לשנה הדרושים לסידור 250 ילד במוסדות פרטיים.

גב' הוטנר:

קרה מקרה שילד בן 4 ממוסד רוחמה אשר עבר בדיקה פסיכיאטרית ולא הגיב כלל וחשבו כבר שהוא אידיוט ברמה הנמוכה ביותר הגיע ל"אי.קיו" של 60 נקודות לאחר שהתברר כי הוא טובל מאפילפסיה ועבר ניתוח. ישנו בוחאי מספר ניכר של ילדים כמותו שסובלים מפיגור שכלי ניכר כתוצאה ממחלה במרכז העצבים ובדומה ועל-ידי טיפול רפואי מתאים אפשר לקדם אותם. יתכן שחלק מילדים הנמצאים כיום במוסדות סגורים יוכלו לעבור למעונות-יום ואפילו להשתלב יותר בחיים לאחר טיפול רפואי מתאים. לכן הוחלט לעשות את הנסיון הזה בכפר שוודי, אם כי היה אולי יותר קל להכניס למוסד 120 המחכים לסידור ועל-ידי כך להקל על משפחותיהם.

לפי תכנית הפיתוח שלנו עד שנת 1960/61 חושבים אנו במסגרת 4 המוסדות הסגורים שבדינו להגיע ל-200 מקומות.

ש. כפרית:

ביקרתי לא מעט במוסדות סגורים לילדים מפורים ואני יודעת שיש להעריך הערכה רבה מאד את העובדים במוסדות אלה ואת מסירותם לעבודה. לעובדים אלה צריכות להיות התכונות הנפשיות הנעלות ביותר כדי שיוכלו לעבוד בתנאים כאלה. אולם אין זה משנה במאומה את העובדה ש-1400 ילד מחכים לסידור במוסד ואין איש יודע מתי יגיע תורם. לכן הצעתי הראשונה היא שכסם שחוקק חוק המחייב להכניס למוסד סגור כל חולה נפש מבוגר המסכן את שלום הציבור והמצב באמת הוקל לאחר חקיקת החוק, כך צריך לחוקק חוק שיחייב להכניס למוסד כל ילד דפקטיבי אשר דוגת פיגורו כה גבוהה שהוא מסכן את החיים התקינים של משפחתו.

אני יודעת שמצבנו הכלכלי חסור. אבל אני סבורה שעל-ידי השתתפות ההורים ומשרד המעד ימצא הסכום של 250,000 ל"י לשם סידור 250 ילד במוסדות פרטיים.

לא שמענו מה הן פעולותיה של האגודה למען הילד המפור.

א.ו.

מר בר-סלע:

הם קודם כל מבקשים תמיכה מאתנו.

שב כפרית:

אני חושבת שרבים ההורים הסובלים
והם יוכלו להשתתף בהוצאות החזקה הילד
בלמעלה מ-20%, כי גם כאשר הילד נמצא בבית החזקה עולה. אני חושבת
שמשרד הסעד חייב לחשוב על מציאת הסכום הדרוש על-ידי שיתוף חוגים
ציבוריים ועל-ידי השתתפות ההורים.

נאמר כאן שחייבים לתקן את חוק לימוד חובה,
כדי שיבאג יותר לחינוך המיוחד. משרד הסעד חייב לעשות זאת ואסור
לו לדחות את הדבר.

אני סבורה גם שצריך להיות שיתוף-יתר
בין משרד הסעד לבין משרד החינוך בפתיחת מעונות-יום לילדים
מפגרים. אם משרד החינוך לא תמיד מוכן לתת מורה לכיתה כזאת, אפשר
להסדיר את הענין על-ידי חוק מתאים.
כן צריכה להיות פעולה משותפת בין משרד
הסעד ומשרד הבריאות בהקמת חגרות יעוץ לילדים מפגרים.
אני חושבת שוועדת השירותים הציבוריים
צריכה להמריץ את משרד הסעד לפעולה ציבורית ותחיקתית.

ר. הקטין:

לאור המצוקה בשטח האיטפוז של ילדים מפגרים,
ברצוני לדעת מה גורלו של המוסד בצפת?

מר בר-סלע:

המוסד ברעננה נרכש במקומו.

ר. הקטין:

אני חושבת שאפשר היה לפתור בקנה מידה ניכר
יותר את הבעיות הסוציאליות לו לא היה
משרד הסעד שם את הדגש כל-כך על הפעולה החינוכית של הילדים המפגרים,
כי הרי ברור שרק חלק קטן מהם ניתן לטקס.
אינני סבורה שאנו יכולי להאחז בפתרון
של חקיקת חוק, אפילו אם פתרו בצורה זו את בעיית חולי נפש המסכנים
את שלום הציבור. ילדים מפגרים אינם מסכנים את שלום הציבור כמו חולי
נפש סבוגרים. אמנם נוכל להתייעץ בענין זה עם היועצים המשפטיים.
משרד החינוך גם אינו מחכה לחוק אם הוא רואה צורך לפעול. אולם צריך
אולי דיון משותף בין משרד הסעד לבין משרד החינוך, ורצוי אולי לזמן
את נציגי שני המשרדים לוועדת השירותים הציבוריים כדי לדון על השתתפות
משרד החינוך בהחזקת ילדים מפגרים בבתי ספר יסודיים גם לאחר גיל
בית הספר היסודי.

אני חושבת שהכרחי להקים פנימיות ליד בתי
ספר לילדים מפגרים, כדי שיוכלו ללמוד שם גם ילדים מסקומות מרוחקים
יותר. יתכן שילדים כאלה היו יכולים לבקר במעון-יום, אבל בערב אין
להם כל פתרון. לכן מוכרח משרד הסעד לקחת בחשבון לקראת שנת הכספים
החדשה הבעת תקציב לבניית פנימיה ליד בית-הספר לילדים מפגרים בתל-אביב,
כדי שגם בית-ספר זה, כמו בתי-הספר בחיפה ובירושלים, יהיה בית-ספר ארצי.

הייתי רוצה לשמוע את דעת נציגי משרד הסעד
על רמת הטיפול במוסדות פרטיים, כי אינני חושבת שמקרה הוא כי החזקת
ילד עולה שם פחות מאשר במוסד ממשלתי.

מר בר-סלע:

אנחנו קובעים את הנורמות של צרכי הילדים.

הי"ר ס. ארם:

מחריד אותי המצב והעובדה שעד שנת 1960/61
יתווספו במוסדות הסגורים לא יותר מ-300 מקומות.
אנו יודעים מה מספר הילדים הטחלים למידור ואין כל בטחון לזהו המספר
המשקף את המציאות, מפני שאין חובת רישום. יש גם לקחת בחשבון שהעליה
מביאה עמה גם גל של ילדים דפקטיביים. על כן נעמוד בשטח זה בפיגור איום.

ועדת המוסדות הציבוריים,
19.11.67

א.ו.

היו"ר מ. ארם: נכון שהילדים האלה אינם מסכנים את שלום הציבור, אבל הם מעקמים את פני המדינה. אינני חסיד של חוק בטח זה, כי החוק לא יועיל ללא אמצעים כספיים.

מענין אותי יותר ענין התקציב. אני חושב שלא החרדנו מספיק את הכנסת בענין זה וישנם חברי כנסת רבים שאינם יודעים נכונה מהו מצב הילדים המפגרים. כאשר מדברים בכנסת על מסרד הסעד מדברים בעיקר על עזרה סוציאלית ולא על ילדים מפגרים.

רצוני לדעת מה מצב הילדים המפגרים בארצות אחרות וכיצד פותרים את הבעיה שם. מהי החלוקה הגיאוגרפית של הילדים המפגרים בארץ? מהי החלוקה העדתית? מהי החלוקה הלאומית?

ד. צנרני: האם הורים אמידים נושאים בהוצאות החזקה מלאות של הילד במוסד?

ג. הוטנר: כן.

ר. צנרני: אני חושבת שלגבי ילדים דפקטיביים אין פתרון אחר מאשר לשקם את המטפחה על-ידי סידור הילד במוסד לכל ימי חייו.

אבל ביחס לנוער העבריין, יתכן שמסרד הבריאות צריך להקדיש לו יותר השומת-לב על-ידי פתיחת תחנות הדרכה פסיכיאטריות. אולי בתרום על-ידי כך גם לפתרון הבעיה המכבידה כל-כך על מסרד הסעד.

צדק היו"ר שעלינו להעמיד בצורה בולטת יותר את הבעיה של הילדים המפגרים, כדי שהבעיה תמצא את ביטויה המתאים בתקציב השנה הבאה, כדי שינתן תקציב לפתרון יסודי וחד-פעמי של הבעיה, על-מנת שהטיפול בילדים מפגרים בשנים הנאות יהיה רק טיפול שוטף.

אני חושבת שחשוב מאד הפתרון על-ידי מוסדות פרטיים. נכון שרמתם אינה גבוהה, אבל יש אנשים שאינם בוחלים בעבודה כזאת ויש לעודד אותם. ברור שצריך להיות על מוסדות כאלה פיקוח מתמיד של מסרד הסעד.

יש לחשוב גם על פיזור המוסדות על פני כל הארץ, כדי שיהיה מוסד כזה גם בבאר-שבע.

מ. בר-סלע: שם יהיה עוד יותר קשה להשיג פרסונל.

י. נייצני: אני חושב שמסרד הסעד חייב לעודד את האגודה ולתת לה את התקציב הראשוני לארגון. זהו הסובלות מאותה הסיבה והן יכולות אולי גם דבר המקשר משפחות רבות ללמוד אישה מרעוטה.

גם אני סבור שאין צורך בתחיקה בטח זה. יש להפעיל את המוסדות הקיימים ויש להפעיל את היזמה הפרטית. אני יודע שאחת האמרות שנפגעה באסון כזה, החליטה להקדיש את חייה לטיפול בילדים מפגרים. יש לעודד אותה ודומות לה. גם העובדים במוסדות ראויים לעידוד ולהערכה מצדנו.

עלינו להזדעק לנוכח המצב, כי הוא מחמיר כדי יום ביומו עם גל העלייה.

שמענו מ. בר-סלע שקיים סיווג הילדים הדנילים לפי דרגת פיגורם. הייתי רוצה לדעת מהו קנה-המידה על-ידי כך אפשר יהיה גם לדעת מהו מספר הילדים הזקוק לאישפוד במוסדות ולפי זה לתכנן את הפעולה.

רציתי לשמוע גם על שיתוף פעולה בין מסרד הסעד לבין מסרד הבריאות ומסרד החינוך. אני חושב שרצוי גם להעלות את בעיית הילדים המפגרים מעל במת הכנסת.

א.ו.

ועדת השירותים הציבוריים,
19.11.57

ת. זנאריץ:

מהו המפתח לסינוור הילדים במוסדות?
האם לא קרו מקרים שילדים שזה מקרוב באר
ארצה נקלטו במוסד וילדים המחכים כבר זמן רב בתנאים איומים לא סודרו
עדיין?

שמענו שהורים אסורים משלמים עבור החזקת
ילדיהם. האם אין זה דוחק רבלי אלה שאינם יכולים לשלם ועל-כן נשארים
בסוף התור?

הי"ר מ. ארם:

עלינו לסיים עכשיו את הישיבה. מאחר שנדון
בתקציב משרד הסעד בשני שלבים: על התקציב
הנוסף ואחר-כך על ביוח קשישים מעל לגיל הפנסיה, תינתן לנציגי משרד
הסעד אפשרות לענות על השאלות שבשאלו עכשיו.

עבודה רבה בפני הוועדה: עלינו לסיים את
הדיון בענין רופאים לאזורי פיתוח ולהזמין בקשר לזה את נציגי הסתדרות
הרופאים ונציגי קופת-חולים. כן יועבר לוועדה התיקון לחוק מרפאי
שניים ואין להשהות את אישורו. הונח על שלחן הוועדה חוק עבריינים
צעירים. כן צריכה הוועדה לדון בתקציב נוסף של משרד סעד ומשרד הבריאות
ועוד עניינים רבים אחרים. כן צריכה הוועדה לערוך סיורים מספר.
לאור זה מציע אני להקים ועדת משנה שתתכנן
את סדר עבודתה של הוועדה ותציע עדיפות.

ה. ח. ל. ט. ה.

נבחרה ועדת משנה המורכבת מחה"כ ארם, נצר
והראל שתקבע את סדרי עבודתה של הוועדה
להדשיים הקרובים ותקבע את סדר העדיפות.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00.